

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piata mare Nr. 30.
Se vând în număr de 6
păgini, — Marțeașele pe
peștii.
MĂȘTATE se potrivește la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de navigațiune:
în Viena: M. Daks, în
Schick, Rudolf, în
Nachfolger, în
Bunazar, în
Budapesta: A. F.
Goldberger, în
București: Agenția Națională, în
București de România: în Ham-
burg: Karoly & Leinhardt.
Pratuz inserțiunilor: o soră
garmond pe o coloană 8 or. și
50 or. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarif și învoială.
Recunosc pe pagina a 3-a o
semă 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L I X

„Gazeta” iese în mă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Administrațiunea Brașov
administrațiunea, piata mare,
târgul Inului Nr. 30 etajiu
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 or. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 23.

Brașov, Joi 30 Ianuarie (11 Februarie)

1897.

Din cauza sfinței sărbători diarul nu va
apăre până Vineri seara.

Cestiunea încoronării în Boemia.

O scire de mare însemnătate
ne aduce astăzi sirma telegrafică
din Praga. În dieta boemă s'a pus
erași la ordinea zilei în totă forma
cestiunea încoronării Majestății Sale
ca rege al Boemiei.

Din partea Cehilor tineri s'a
făcut propunerea de-a alege o co-
misiune pentru redactarea unui pro-
iect de adresă, în care se se formu-
leze cererea privitoare la încoronare.

Este această, precum scim, o
vechiă dorință a Cehilor, care dela
introducerea constituționalismului a
stat în fruntea aspirațiunilor lor.
Intr'un timp se părea, că realizarea
acestei dorințe este asigurată. Eram
în era lui Hohenwarth, când se pro-
puseră cunoscutele articole funda-
mentale, cari conțineau recunoscerea
dreptului public al regatului Boe-
miei. Atunci monarhul puse în ve-
dere chiar într'un rescript regesc
apropiata încoronare.

În momentul însă, când se cre-
deau aproape de țintă, planurile Boe-
milor au suferit naufragiu. Ungurii,
în frunte cu contele Andrassy, spri-
jiniți de influința germană au reu-
șit a împedea acțiunea amintită în
Boemia și a urmat căderea cabine-
tului Hohenwarth.

De atunci încôce, timp de aprô-
pe 25 de ani, nu s'a mai luat în se-
riôsă considerațiune postulatul Ce-
hilor privitor la încoronare. Cehii
tineri au mai lansat, ce-i drept,
astăst cestiune în dietă, dăr fără a
face vre-o ispravă, căci pe-atunci
erau încă reprezentați în număr mic
și nu aveau nici pe departe acea
influență, de care se bucură adl.

Deputatul Dr. Herold, care după
môrtea lui Julius Gregr pôte fi pri-
vit ca conducător al Cehilor tineri,
a făcut de astă-dată cu șanse mult

mai favorabile propunerea, de-a se
trimite o adresă către împăratul în
cestiunea încoronării. În timpul din
urmă Cehii tineri și-au schimbat
tactica față cu guvernul, așa că i-au
făcut posibil contelui Badeni, de-a
se apropia cu un pas de ei. Decla-
rațiua, ce-a făcut-o în dietă guverna-
torul Boemiei în numele guvernului
central, a fost cât se pôte de pre-
venitoare față cu unele postulate car-
dinale ale Cehilor, a căror realizare
li-s'a promis în nisce condițiuni ac-
ceptabile.

S'a dîs și s'a accentuat de re-
peșite-orî în presa austriacă, că în-
su și cuprinsul amintitei declarații
indică, că între guvern și Cehii ti-
neri s'a stabilit ôre-care înțelegere,
ce nu se mărginesse numai la o în-
voelă în fața viitoarelor alegeri pen-
tru parlamentul central, ci are o im-
portanță mai mare, așa că nu a
fost numai simplă frasă, când con-
tele Badeni a promis, că se va ocupa
de cestiunea boemă.

Imprejurarea, că marii proprie-
tari din dieta boemă au votat una-
nim pentru propunerea deputatului
Herold, ar puté se ne facă să cre-
dem, că această propunere, decă și
nu are încă consimțământul guver-
nului, nu s'a făcut fără scirea lui.

Orî cum ar fi însă, faptul, că
deputații germani au protestat și au
eșit din dieta boemă, când s'a pus
cestiunea încoronării, denotă, că și
de astă-dată lansarea ei va produce
mare nemulțămire și fierbere în ta-
bera contrară aspirațiunilor de drept
public ale Cehilor.

De sigur, că și în tabăra ma-
ghiară se va manifesta resensul, ce-
l va provoca scirea, despre care vor-
bim. Este însă o deosebire ôre-care
în situațiunea de acum și dela 1872.
Atunci încoronarea se puse în per-
spectivă pe basa „articolelor funda-
mentale”, prin care se crea pentru
Boemia o pozițiã aprôpe analogă

celei a Ungariei. Încoronarea în îm-
prejurările de astăzi însă nu s'ar
face trăgînd după sine aceleași con-
secențe.

Cu tôte acestea, cele petrecute
în dieta boemă sunt de mare în-
semnătate și nu vor fi nici-decum
pe gustul supremațiștilor unguri.
Pôte că Cehii își gândesc: se fa-
cem numai un pas decisiv înainte
și după aceea se va puté completa
cu încetul edificiul regatului auto-
nom boem. Este întrebarea însă,
decă vor isbuti Cehii a face posibilă
încoronarea în fața atitudinii in-
transigente, ce-o manifestă Germanii
din Boemia? La tötă întempliera
putem să fim curioși de cele ce
vor urma.

CRONICA POLITICA.

— 29 Ianuarie.

Din Verșet se telegraféază, că într'un
meeting al Sêrbilor naționaliști, ce s'a ținut
acolo zilele acestea, s'au arangiat mari de-
monstrațiuni în contra episcopului maghiaron
Zmejanovits, contra căruiia Sêrbii pôrtă cea
mai neîmpăcată ură din cauză că e rene-
gat. La meeting a luat parte foarte multă
lume, așa că o parte mare, ne mai încă-
pând în sală, trebui să rămână la stradă.
Ca președinte al meetingului a fost acla-
mat advocatul Czveits, redactor al diarului
„Szrbosztvo” și președinte al partidului na-
țional sêrbesc din Ungaria. S'au rostit vor-
biri înverșunate, al căror refren a fost, că
episcopul Zmejanovits tradéză națiunea sêrbescă
Maghiarilor. S'a hotărît să se redacteze o
plângere, pe care s'oi înaintea patriarhu-
lui o deputațiune de trei sute de fruntași
sêrbi. În această plângere se va cere, ca
patriarhul să pornescă cercetare contra
episcopului renegat și să-i suspendă din
post, dându-li-se voiã de a-și alege un alt
episcop. Zmejanovits, firesce, e luat în apê-
rare din partea Ungurilor, care îl caracte-
riséză ca „bărbat energic” și „mare pa-
triot”. „Energia și-a manifestat-o episcopul
renegat prin aceea, că a pornit o gônă

mare în contra preoților naționaliști; pe
mai malți i-a și suspendat.

„Le Temps”, organul ministerului de
externe al Franciei tradéză emoțiunea ce
domnesce în cercurile diplomatice, mai ales
în Francia; șerind privitor la cestiunea re-
formelor turcesci între altele: „Ambasadorii
din Constantinople și-au terminat opera
pregătitoare. Ei nu mai așteptă decăt rati-
ficarea cabinetelor înainte de a comunica
Sultanului proiectul de reforme ce au ela-
borat cu atâta grije. Puterile se află deci
în ajutorul unui moment decisiv. Concertul
european și-a acordat în fine instrumentele
și va începe simfonia. Nu s'ar putea pre-
tinde ca uvertura această să producă aceeași
impresiune asupra tuturor urechilor. E prea
evident, că musica n'a fost scrisă în spe-
cial pentru a gâdila gustul lui Abdul-Ha-
mid. Esențialul e, că fie-care executant să-și
cunoscă bine partea și să se preocupe ina-
inte de tôte, de armonia generală”. Diarul
frances se felicită de armonia ce a domnit
tot timpul și până la sfârșit între ambas-
adorii din Constantinople: aceștia au stu-
diat un plan de reforme, l'au discutat cu
minușositate, au cumpănit cu atențiune
tôte consecințele directe sau indirecte, au
prevădut și măsurat tôte eventualitățile po-
sibile și s'au înțeles pe deplin nu numai
asupra fondului propunerilor lor, ci și asu-
pra unui modus operandi și până și asupra
întrebunțării la cas de nevoe a mijloecilor
indispensabile de constringere. Resultatele
conferințelor ținute de ambasadorii din Con-
stantinople se află acum la cabinetele eu-
ropene pentru ratificarea trebuincioasă. Și
„Le Temps” esclamă: „Acum vor începe
negocierile decisive. Momentul e solemn.
Pentru Turcia, pentru Sultan, a sosit cea-
sul pentru a alege între viață și mörte,
între reformele care singure pot da un nou
termen de existență imperiului otoman, pă-
zind drepturile esențiale ale populațiunii-
lor și dând satisfacție conștiinței genului
omenesc, și între un non possumus mân-
dru care ar fi semnalul unei crise peri-
culöse”.

Tot cu privire la înțelegerea dintre

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

CRETA.

Atențiunea publică este din nou în-
dreptată asupra Orientului „în vezi neliniș-
tit”. Numele insulei însemnate în fruntea
acestor rânduri este astăzi la ordinea zi-
lei și nu numai diplomați, ci întreaga lume
cultă urmăresce cu interes soirile din ce
în ce mai grave, care vin din această in-
sula. De aceea nu va fi de prisos, credem,
decă vom da după un scriitor german
unele date asupra acestei insule și asupra
locuitorilor ei. Pôte că scriitorul, după care
traducem rândurile următoare, este cam
preocupat față de agitațiua grecescă, ce se
manifestéză tot mai mult în insula, despre
care e vorba, dăr cu tôte acestea espune-
rile sale ni-se par destul de interesante, ca
se le aducem la cunoștința cet. torilor
noștri.

„Natura”, dice scriitorul în cestiune,
„pare că a stabilit o legătură între marea
insulă Creta și între Grecia prin forma-
țiunea țermurilor celei dintăi, căci cătră

Grecia se deschid tôte porturile ei, pe
când țermurii sudici, de cătră Africa, țăr-
muri înalți, cari se cobôră repede în mare,
n'au nici un port de ôre-care însemnătate.
Dără totuși Creta a avut totdeuna o viață
isolată insulară și n'a fost nici-odată unită
cu Grecia. Ce e drept, limba Cretenilor
este un dialect foarte peștriș al neo-greței,
religiunea lor, abstrăgînd dela amestecul
cu resturile păgânismului, este cea greco-
orientală, dără acestea provin numai dela
împrejurarea, că insula, despre care e
vorba, a făcut vreme îndelungată parte
din imperiul roman de răsărit și este o
amăgire iscodită de dorințele de anexiune
grecesce, când propaganda pen-elenică sus-
ține, că locuitorii Cretei ar fi Greci. Prin
„emigrațiunea dorică”, întemplată în tim-
puri străvechi, populațiunea autohtonă a
insulei s'a făcut tot atât de puțin grecescă,
după-cum nu s'a făcut prin cuceririle ulte-
riore romană, arabică, venețiană sau tur-
cescă.

Toți cuceritorii au purces în același
mod. Ei își luau din părțile cele mai ro-
ditore ale țerei posesiunii mai mari sau mai

mic și formau nobilimea cea nouă, se căsă-
toriau numai între sine și ocupau tôte oficiile
cu ômeni de ai lor; populațiunea indigenă
însă, care le era tributară, nu o stărpiau.
Această rămânea și mai departe, ocupân-
du-se cu agricultura pe pământul propriu,
său ca neguțători și meseriași în orașe și
forma majoritatea covârșitoare a locuitorii-
lor insulei, despre care e vorba. Doriienii
s'au prăpădit, Romanii, Arabii și Venețienii
au venit și s'au dus, și de asemenea nu-
mărul Turcoilor scade din an în an. Rassa
indigenă însă a rămas, cum a fost, nea-
mestecată cu apăsătorii urîți din suflet.

Ce fel de rassă este această? — este
încă un lucru nelimpedit. Că Grecii din
anticitate nu-i recunoscneau ca aparținători
rémului lor, se vede din părerile lor pu-
țin favorabile față de populațiunea crețenă.
Autorii vechi, cari vorbesc despre această
populațiune, critică natura lor violentă și
răsbunătoare, precum și ușurința condamna-
bilă, cu care își pun în joc avutul și viața
lor, ca și a concetățenilor lor. Chiar Poly-
bios stigmatiseză ospăcitatea lor înăscută,
turburările lor continue, uiciderile și res-

bóiele civile, esprimându-se între altele
astfel:

„Cu greu se vor mai găsi ômeni,
cari să fiă mai cărcotași în relațiunile per-
sonale și mai îndrăzneși în turburările vie-
ței de stat”. Totodată Cretenii erau așa
de vestiți pentru falsificarea lor, încăt „a
cretisa” (κρητίζειν) era egal cu „a minți”,
o însușire, care pare-că s'a moștenit până
în ziua de astăzi.

Idea de stat a rămas totdeuna stră-
ină acestor ômeni. Ei n'au format nici-
odată un singur stat, ci cel mult o confe-
derațiune de cetăți. Acest spirit de sepa-
rațiune a fost provocat de formațiunea
plastică a insulei și acest spirit va rămă-
né totdeuna între locuitorii ei. Mai multe
șiruri de munți grele de traversat împart
insula în o multime de părți mici, ai căror
locuitori sunt avisași la sine însuși și duc
viața lor deosebită. Astfel se împărți in-
sula în cantóne mai mari și mai mici, ale
căror localități atârnuu de cetatea, în ju-
rul căreia se aflau. Aceste mici republice,
aceste state în miniatură, se aflau totdeuna
în răboiul unul cu altul și decă aveau

puteri asupra reformelor ce sunt a se introduce în Turcia, i-se scrie din Paris oficiosei „Polit. Corresp.“, că niof-odată armonia între puteri n'a fost mai bună ca acum. Se poate admite deci, că Sultanul niof nu va mai încerca a se opune formal decisiunilor de reformă ale puterilor. *Abdul-Hamid* însă va încerca să trăgăneze opera de reforme, intrând în pertractări cu puterile pentru a dobândi diferite concesii. Puterile însă vor rămânea neinduplecate. Concordia stabilită între ele cu privire la programul de reforme va fi susținută și față cu executarea lor. Se crede deci, că opera reformelor nu va fi zădărnicită prin apucăturile de trăgăneze ale Sultanului. — În cercurile bine informate din Paris se crede, că și turburările cele mai nouă din insula Creta derivă dela nesce agitatori, cari prin acele vor să distrugă în ultimul moment opera reformelor. Deoarece însă aceste elemente nu pot fi susținute pe față în afară, se poate admite, că pacificarea insulei nu va fi mult timp turburată de aceste elemente revoluționare. De aceea cercurile competente franceze niof nu cred, că turburările isbuclite pe insula Creta vor lua un caracter amenințator pentru pace.

*

Contrar informațiunei ce-o primesce „Polit. Corr.“ din Paris, diarul berlines „Vossische Ztg.“ află tot din capitala franceză, că aici cercurile politice sunt foarte îngrijate din pricina **Cretelor**, fiind-că bănuiesc, că **Grecia** încă pe timpul visitei Regelui George în Viena a stabilit o înțelegere secretă nu numai cu **Anglia**, ci și cu **Austro-Ungaria** și că din cauza acosta e de temut, că va înceta unanimitatea puterilor în Constantinopole în oestiuinea reformelor turcesci. „Voss. Ztg.“ se îndoiesce însă că **Austro-Ungaria** ar fi părtașă a unei astfel de înțelegeri.

„National Ztg.“ constată din parte-i asistența unei înțelegeri secrete între **Grecia** și **Anglia** și admoniează pe **Greci** să nu se espună pentru planurile englezesce. **Anglia** nu va fi în poziția, ba niof nu va voi a lua în scut **Grecia** față cu celelalte puteri.

*

Se telegrafază din **Belgrad**, că **Arnăuții** din **Pristina**, **Ipek** și **Djakova** nu mai voesc să fiă supuși guvernului turcesc și conducătorii lor pretind **deplina autonomie**. **Hafiz-Pașa** alaltăeri a sosit la **Pristina** și a început cu **Arnăuții** pertractările. Deoarece **Pörta** nu e aplecată a da **Arnăuților** deplina autonomie, aceștia au decis, ca să și-o elupte cu arma. **Hafiz-Pașa** a concentrat un număr considerabil de ostași între **Üsküb** și **Pristina**.

Turburările în Creta.

Din Constantinopole ca și din **Atena** se depeșeză, că **incendiile din Canea** au fost **potolite**. Luptele din împrejurimea ora-

șului se continuă, dër cu mai puțină vehemență din cauză că **insurgenții creștini** au lipsă de munițiune.

În cercurile diplomatice se crede, că nu va fi cu puțință ca **Pörta** să fiă impedeată de-a trimite trupe în **Creta** spre a suprima răscolă.

„Agenția **Havas**“ anunță din **Atena**: Luptele jur împrejur de **Canea** continuă. Scirea despre **proclamarea uniunei cu Grecia** se adevăresce. Guvernul provisor e în formațiune. Incendiile au fost potolite. În cea mai mare parte suburbiile creștine sunt adî numai nisce mine. Intre fugari sunt și doi **Episcopi**. O cuirasată italiană și una englesă au sosit aici.

„Agenția **Stefani**“ află, că în **Candia** populațiunea musulmană a atacat **arsenalul militar** și l'a jăfuit luând 2000 de puscii **Martini**. În lupta cu trupele au fost omorîți doi musulmani, ér cinci răniți.

Din **Syra** a sosit scirea, că creștinii din afară de **Canea** au arborat **drapelul grecesc**, au **proclamat uniunea cu Grecia** și au provocat pe regele **George** să ia în posesiune **Creta** ca parte integrantă și liberă a regatului **Greciei**.

Comitetul central creștin publică o **proclamațiă către poporul grecesc**, în care declară, că poporul creștin, care a început lupta pentru libertatea sa, **apelază la frații săi liberi**.

Creștinii dela **Haleppa**, în număr de vre-o 15,000 s'au retras din oraș în munții dinprejur. Pretutindeni se proclamă uniunea cu **Grecia**. Domnesce mare lipsă de pâne.

SCRIRILE ȚILEI.

— 29 Ianuarie.

Nou concert în amintirea lui Schubert.

Reuniunea germană de cântări din loc va aranja **Sâmbătă** în 13 Febr. n. în sala Redutei un concert în amintirea lui **Schubert**, cu concursul d-șorelor **Frieda Schnell** (sopraniștă) și **Ella Hesshaimer** (violiniștă), și a d-lui **K. Ulbrich** (violinișt). Concertul acesta, al cărui program e foarte variat și interesant, va consta numai din compozițiuni de **Schubert**. Atragem atențiunea publicului nostru asupra acestei producțiuni musicale a valorosei Reuniuni săsesce din loc.

A doua probă de **„Lanciers“** și **„Romană“** pentru balul orașenesc se va ține **Vineri**, în 12 l. c., dela 5—7 ore sêra în sala vênătă a Redutei. D-nii sunt rugați a se presenta în număr cât mai mare și la ora fixă. Bilete de intrare la bal à 1 fl. 50 cr. se pot căpăta la librăriile: **Zeidner**, **Himesch** și **Ciureu**, apoi în prăvălia fraților **Simay** și sêra la casaș. Bilete pentru balcon à 2 fl. se pot căpăta dela căpitănatul orașenesc. Balul, precum s'a mai anunțat, se va ține în 20 Febr. n.

Linia ferată Sepsi-Sângeorgiu-Ciucsereda, probabil, se va deschide la începutul

lunei viitoare. După deschiderea acesteia, încurând va urma și deschiderea liniei **Ciucsereda-Ghimes**, care se va împreuna cu linia căilor ferate române de cătră **Moldova** care încă de mult este gata.

Mörtea unni deputat ceh. Foile din **Viena** aduc scirea, că unul din cei mai distinși membri ai partidului ceh tiner în parlamentul austriac, **Gustav Eim**, a murit **Duminecă** în **Florența**, aflându-se în călătorie spre **Sau-Remo**. Eim a fost unul din diaristii cei mai însemnați boemi. A colaborat în tineretea sa la foile „Politik“ și „Pokrok“ și apoi a redigiat timp de doi ani föia cotidiană „Ceske Noviny“. Mai târziu a intrat în redacțiunea föiei **Cehilor tineri** „**Narodni Listy**“, al cărui colaborator regulat a rămas până la mörtea sa. Ca deputat a fost ales Eim mai întâiu în a. 1891. El era un orator escelent și un scriitor prețuit între **Cehi**. În vorbirile sale din parlamentul austriac s'a ocupat în mai multe rânduri și cu relațiunile naționalităților din **Ungaria** și a atins în mod foarte simpatic și cestiunea noastră națională. Eim a murit în vîrstă numai de 47 ani, când conaționalii săi așteptau mult dela el. **Dumneșeu** s'el odihnescă!

„O nouă acțiune economică română.“

Sub acest titlu publică „**Bud. Hiru**“. o corespondență din **Sibiu**, în care vorbește despre inaugurarea unei societăți comerciale române „**Concordia**“. Corespondentul ungar, se vede, e foarte îngrijat de concurența, ce are s'o facă „**Concordia**“ comercianților străini și mai ales **Jidanilor** de prin comunele române. El își termină corespondența cu următoarele cuvinte: „**Decă acțiunea „Concordia** va succede, preste un deceniu va răsări în mijlocul societății române un ștret de omeni cu totul nou și bogat, al cărui cuvânt va cumpăni mai mult în mișcările de naționalitate ale **Românilor**, decăt cuvântul inteligenței române fără avere, ori chiar și decăt al preoțiimei. Eu cred, că și cercurile noastre dătătoare de ton ar puté învăța ceva dela **Români** în ceea ce priveșce modul, cum este a se face o adevărată politică națională.“

„**Notar comunal maghiaro-fag**“. Sub acest titlu publică „**Magyarország**“ următoarea scire: „În **Căpruța**, mai mulți cetățeni cu stare bună au cerut să se înființeze în comună o școlă populară cu limba de propunere maghiară, ceea ce ministrul a și promis că va face cu începutul anului școlar viitor. Cu asta nu vré să se implice niofdecum notarul de-acolo **I. Totterer** și aliându-se cu popa din loc **Ioan Crișan**, vor cu ori-ce preț să impedece înființarea școlii. Notarul le spune nepriceoșilor țerani, că prin școlă ungarăscă statul maghiar vré să impedece progresul și dezvoltarea poporului român, precum și că pentru scopurile acestei școlé statul a împrumutat 80.000 fl., pe cari bani vor trebui tot ei să-i plătescă: **Atragem atențiunea res-**

pectivelor autorității superioare asupra acestui reprezentant oficios al statului maghiar.“

S'au întors lucrurile. Din **Viena** se trimite următoarea scurtă, dër semnificativă telegramă: **La balul orașului Viena** a înțrebat **Monarchul** pe **D-rul Lueger**: „**Cum îți merge, iubite Lueger? Ești pe deplin restabilit?**“ — Se scie, că vice-primarul vieniez și cunoscutul conducător al partidei antisemite austriace a fost grav bolnav la **Baden** lângă **Viena** și numai Țilele trecute s'a restabilit și s'a reintors la postul său.

Jubileul inimului împărătesc. Consiliul comunal din **Viena** a hotărît, ca cu ocașiunea Țilei de 12 l. c., când se împlinesc o sută de ani dela prima executare a inimului împărătesc de **Haydn**, să se țină o serbare comemorativă. Spre acest scop se va aranja în **Karl-Theater** un théâtre-paré, la care pe lângă un prolog ocașional se va reprezenta tabloul dramatic „**Josef Haydn**“ de **Dr. v. Radler**. S'au și luat măsurile de lipsă pentru serbarea în oestiune.

Promoțiune. Din **Viena** ni-se anunță promoțiunea d-lui **George Iuliu Anca** de **Dotor** în medicina universală, ce se face astăzi, în 10 Februarie n., în sala festivă a universității din **Viena**. — Felicitările noastre.

Asentările în comitatul Solnoc-Dobăca

se vor face în următoarele Țile: **La Betlean** în 15, 16 și 17 Martie; **la Chiochiș** în 19 și 20 Martie; pentru cercul **Gherlei** în 22, 23 și 24 Martie; pentru orașul **Gherla** 26 Martie; pentru cercul **Deșului** 27, 29 și 30 Martie; pentru orașul **Deșu** 31 Martie; în **Ciachi-Gârbou** 2, 3 și 5 Aprilie; în **Ileanda-mare** 7 și 8 Aprilie; în **Lăpușul uoguresc** 10, 12 și 13 April. — Tot-odată înregistrăm, că în **Sibiu** asentarea se va face la 1 și 2 Martie; în 1 Martie se vor asenta cei din cl. I și II, ér în 2 Martie din cl. III și străinii.

„**Societatea Pressei**“ din **Bucuresci** a ținut **Sâmbătă** sêra adunarea sa generală anuală. S'a aprobat bilanțul anului trecut dându-se descăroarea vechiului comitet și votându-se mulțămiri comitetului întreg și cassierului, **D. C. Petrescu Conduratu** pentru escelenta administrațiă a intereselor societății, și d-lui arhitect **Ștefan Ciocărlan**, pentru concursul desinteresat și artistică intrumșetare a **Teatrului Național**, cu ocașiya balului mascot dat de **Societate**. S'a ales noul comitet, care se compune din d-nii: **D. Aug. Laurian**, **G. C. Bacalbașa**, **Al. Brăiloiu**, **Ștefan Ciocărlan**, arhitect, **Marion M. Toncescu**, **Al. Olteanu** și **Petre Mirto**. Cassier a fost ales prin aclamațiă tot **D. C. Petrescu Conduratu**. Censori au fost aleși d-nii: **Z. Arbore**, **Milone Lugomirescu** și **Th. Speranță**.

Veniturile căilor ferate române.

Dela 1 Ianuarie până la 31 Decembrie 1896, veniturile căilor ferate române au dat în total suma de 47,487,723 Lei (în 1895 totalul veniturilor a fost 42,014,174 Lei. Veniturile anului 1896 comparate cu acelea ale anului 1895. au dat șadără o diferență în plus de lei 5.473.549,49.

Medic-femeiă la curtea lui Menelik. Un diar din **Zürich** scrie, că **Menelik**, regele **Abessiniei**, la recomandarea inginerului **Ilg** a chemat la curtea sa pe d-șora **Dr. Zucher**, care a absolvat medicina în **Berna**, ca medic al **Curții**. D-șora **Dr. Zucher** a primit invitarea și va pleca la **Abessinia** după-oe va învăța a călări, deore-ce o parte din drumul spre **Abessinia** trebuie să-l facă călare.

Sciri mărunte din România. — Astăzi se întrunesc în **Bucuresci** grupul român al conferenței interparlamentare pentru arbitragiu și pace. Intre alte oestiuni adunarea va lua o hotărîre cu privire la reprezentarea grupului la conferența din anul acesta, care se va ține la **Bruzella**, după cerința Regelui **Leopold** și a guvernului belgian.

— **Luni** s'a dat la clubul socialist din capitală un banchet de 200 persoane, cu ocașiya aniversării înființării clubului.

— **Alaltăeri** s'a făcut logodna **D-rei**

pace în afară, erau sgduite de certele de partide înlăuntrul lor.

Particularitățile acestea ale caracterului populațiunei, pentru a căror cunoșcere a fost de lipsă a urmări lucrurile până în anticitate, s'a manifestat și față cu deosebiiții ouceritori: ele i-au îndemnat pe **Candioți** în continuu a se rescula, ér de altă parte le-au zădărnicit totdeuna succesul.

Și acesta e un lucru neștrămutabil!.. **Cretenii** nu vor avé niof-odată liniște, dër niof-odată nu se vor puté libera numai cu puterea lor, de ore-oe ei nu cunosc maxima: „**În unire stă puterea**“.

La tôte ouceririle și răscolile din această insulă natura variată a pământului ei a jucat, se'nțelege, tot-deuna o rolă decisivă. Partea ostică a insulei este cea mai accesibilă și pentru aceea a fost totdeuna supusă mai întâiu. Dimpotrivă părțile mijlocii și cele vestice au fost totdeuna teatrul principal de rășboiu.

Partea mijlociă a fost și în vechime cea mai însemnată, grațiă șesurilor sale ro-

ditore. Acolo au înflorit odinioară vestitele orașe **Gnosses** și **Gortyna**, care și-au oăștigat unul după altul supremația peste aceste părți ale insulei și acolo se află oestăpile atât de des amintite în scirile din Țilele din urmă: **Candia**, **Retimno** și **Canea**. Munții din partea acosta sunt, ce e drept, stâncoși și au înălțimi până la 8000 urme (muntele **Ida**), dëră nu oferă nioșiri pedeci neînălăturabile năvălitorilor și de aceea și în această parte a insulei rezistența a rămas totdeuna zădărnică.

Altfel stau lucrurile în partea muntosă vestică, oubul vitejilor și temușilor **Sfakioți** cari au continuat luptele totdeuna mai multă vreme. Acolo formeză muntele **Madaras**, înalt de 8100 urme, așa Țicând, o singură stâncă, în care numai riurile de munte au săpat câte-va brazde foarte adânci dër de tot ștrinte. Numai pe platouri pot locui omeni și la aceste platouri potî străbate de pe uscat numai prin două puncte: în platoul **Homalo** prin pasul **Samaria**, și în platoul **Krapi** prin pasul **Askypho**. Acestea sunt nisce nume de multe ori aușite și de bună sêmă în luptele, care vor

mai urma, vor fi numite încă de multe ori. Pasurile acestea nisce vâi prăpășioșe, nisce ștrâmtoři înșpăimântătoare sunt grozav de greu de străbătut și foarte primejdiöse; dela mare însă, spre care de asemenea se deschid câte-va ștrâmtoři prăpășioșe, intrarea încă nu este mai lesnicioasă. Astfel munții aceștia, vestita „oetate a munților albi“, sunt o fortărăță naturală, de care trebuie să țină socotélă ori și ce oueritor.

Câtă vreme această fortărăță nu va fi cuprinsă, domnia asupra insulei este nesigură, deorece rășboinișii **Sfakioți** mereu năvălesc din munții lor. În omenii aceștia s'a păstrat până în Țina de astăzi neînființată puterea șebatică a locuitorilor primitivi, ale căror însușiri ei le-au moștenit și le-au conservat cu mai multă curățenie. Numai în anul 66 a. Chr. au isbutit **Românii** să-i supuie pe acești omeni primitivi după lupte îndelungate de trei ani de Țile și astfel au putut preface întrăgă insula în provincie romană. Acesta a fost prima oucerire.

(Va urma.)

Aurelian; ficea D-lui Aurelian, președintele Consiliului, cu d-l inginer Băicoianu, inspector domeniial.

— Balul mascat dat de „Societatea Presse” în sala Teatrului Național, în seara de 18 st. v. a adus un beneficiu net de aproape 5200 lei. Decorarea artistică a sălii, care a fost admirată de toată lumea, s'a datorit d-lui arhitect Stefan Ciocărlan.

— Luni s'a început la Camera discuția asupra proiectului de lege din inițiativă parlamentară, asupra repausului duminecal. Raportor este d-l Emil Costinescu.

— Ministrul de resbel a dispus legarea *forturilor din jurul capitalei prin linii telefonice*. E vorba ca legarea să se facă în așa mod, încât la casa de intrerupere a liniilor telefonice ale statului, liniile forturilor să nu sufere.

— Duminică s'a făcut la *clubul ofițerilor în rezervă* alegerea noului comitet pe anul curent. Noul comitet a decis să dea în luna Februarie două mari serate musicale și dansante. Tot acest comitet a mai luat inițiativa înființării unei săli de scrimă și a aprobat un premiu de 1000 lei pentru ofițerii de rezervă, cari alergă la curse.

Convenirea colegială de ieri s'era, cu toate că ziua n'a fost tocmai bine alasă, deosece urma după densa o zi de lucru, a fost una din cele mai vesele și mai succese conveniri ale noastre.

D-l profesor Panteleimon Dima, conducătorul secțiunii de cântări a Reuniunii noastre, a secerat și de astă-dată numai laude prin dirigiarea valoroasă a corului, la care cu bucurie vedem, că iau parte în număr respectabil damele și bărbații din societatea noastră. Afară de domnișore, care erau preponderante, am vădit și în rândul acestora mai multe dămine tinere dându-și concursul prețios.

Cele dintâi piese din program: „Hora plôia”, cor mixt de G. Dima, „Nr. 26 din oratoriul Paulus”, cor mixt, foarte greu, de F. Mendelssohn-B., și „Ce faci Ioană”, cor mixt de G. Dima, au fost bine executate și viu aplaudate.

Cea mai succasă și executată cu cea mai deplină acuratețe piesă a fost însă „Nr. 22 și 23 din Ierua, Anotimpurile”, oratoriu pentru soli și cor mixt de I. Haydn. Efectul produs de cor și de soliști n'a lăsat nimic de dorit. Solurile le-au cântat: d-l Dr. V. Saftu (Simon) cu plăcutul și puternicul său bariton, apoi d-ra Victoria Moldovan (Ioana), care are o voce de soprană prea frumoasă și plină, și promite a deveni o forță musicală de prima ordine a corului; în fine d-l Nicolae Bărsanu (Luca) cu mlădiosul și bine cultivatul său tenor.

Aplausele publicului au fost atât de însuflețite, încât intrăga piesă a trebuit să fie repetată.

A urmat apoi solo de bariton din „Trompeter von Säkkingen”, executat de d-l Dr. Saftu. Incuragiat pôte și de aplausele, cu care a fost întâmpinat, d-l Saftu a cântat cu multă bravură această arie, dobândind un succes deplin cu vocea sa simpatică. La cererea publicului, a repetat piesa.

D-ra Maria Steriu a acompaniat cu multă dibăciă pe cântăreț. Dér și la succesul pieselor de Mendelssohn-B și Haydn, executate de cor, d-ra Steriu a contribuit în măsură însemnată prin dextera și esacta d-sale acompaniare la pian.

Programul s'a încheiat cu drăgălașul cântec național „Lăgău verde”, cor mixt de G. Dima.

După concert urmă dansul, cu multă animație. Public încă a fost destul de numeros. Petrecerea de seară a încheiat în mod demn seria petrecerilor românești din acest carneal în orașul nostru.

Unde sunt cărțile și manuscrisele lui Dr. Silași?

În Nr. 11 din 1897 al diarului „Gaz. Trans.” între scrierile d-lui, On. Redacțiune pre basă de informațiune privată susține, că „mai multe acte și manuscrise inedite, rămase de regretatul Silași, precum prelegeri universitare, diferite studii, tratate etc. se află în mâinile fostului director gimnazial dela Năsăud, Ioan Ciocan,

actual deputat distal”. În interesul adevărului declar și constat, că această informațiune a On. Redacțiunii este cu totul neesată, pentru-că regretatul meu unchiu, Dr. Greg. Silași, când cu agravarea bôlei sale se strămută cu locuința la Năsăud, mă însărcinase pre mine între altele ca să îngrijesc, ca biblioteca și archiva sa, să se transporte la Năsăud și să se predea ca dar din partea sa pentru gimnaziul din Năsăud. La această predare, carea s'a făcut cu întreținerea mea ca plenipotențiat al regretatului meu unchiu Dr. Silași, s'a constat la inventar, că biblioteca și archiva sa au fost încă în Clușiu despoiate aproape de tot ce era mai prețios și de mai mare însemnată, astfel manuscrise de prelegeri, de studii tratate etc. lipseau de-acolo cu desăvârșire. Ba și cărți, pre cari soiam și eu că le-a avut și încă cărți de mare valoare, nu s'au mai găsit. Se pôte, ca însuși Silași să fi împrumutat ouiva său mai multora manuscrise și cărți din biblioteca sa, dér mai târziu și mai ales în timpul, când s'a așezat în Năsăud, era atacat de bôla sa într'un grad așa de mare, că nu-și mai putea aduce aminte aproape de nimic.

În urmare declar, că manuscrisele regretatului meu unchiu Dr. Silași, nu se află la directorul gimnazial din Năsăud, D-l Ioan Ciocan, de prezent deputat distal pentru-că manuscrisele preste tot, nu i s'au predat, ér biblioteca și alte documente, câte i s'au predat, se află cu inventar cu tot în biblioteca gimnazială din Năsăud.

În legătură cu această vin a ruga pre această cale că, decât se află la cineva cărți din biblioteca regretatului meu unchiu Dr. Silași, ori (manuscrise ori alte documente de ale sale, să binevoiescă a-le trimite pre aceste ori la adresa direcțiunii gimnazială din Năsăud, ori la a subscrisului, ca să se pôta aduna la oaltă și conserva conform dorinții sale în biblioteca gimnazială din Năsăud.

Năsăud, 8 Febr. 1897.

cu distincă stimă:
Dr. Emil Filipan,
medic.

Agricultură.

Societatea Națională de agricultură în România și comițiile agricole.

Necesitatea unei instituțiuni, care să îmbrățișeze interesele agricole ale țerei și să se ocupe mai de-aprope și în mod constant de măsurile privitoare la dezvoltarea și progresul producțiunii pământului, a devenit din ce în ce mai simțită și cu cât agricultura va lua o dezvoltare mai mare, cu atât înființarea unei asemenea instituțiuni se impune.

Proiectul de lege prezentat Senatului de D. P. S. Aurelian, președinte al consiliului și ministru al domeniilor, răspunde acestei necesități.

Prin acest proiect de lege se crează cu reședința în București o Societate națională de agricultură. Această Societate, ca organ al intereselor agricole ale țerei, se va îndeletnici cu toate oestiunile privitoare la dezvoltarea și încurajarea agriculturii naționale.

Ce organ oficial, Societatea națională de agricultură va fi consultată de diferite autorități, în special de ministrul agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor asupra tuturor legilor și regulamentelor privitoare la agricultură; va fi însărcinată cu facerea de anchete agricole, de inspecțiuni și studii speciale referitoare la diferite ramuri ale agriculturii, cu organizarea de expozițiuni și concursuri agricole și alte lucrări privitoare la agricultură.

Societatea națională de agricultură se compune din șese-șapte membri aleși pe viață. Ea se împarte în secțiuni al căror număr va fi determinat prin regulament.

La fondare, membrii se numesc de-a dreptul de către ministrul agriculturii, luând avizul consiliului de miniștri. În viitor, în caz de vacanță, înlocuirea se face prin alegere de către membrii titulari ai Societății.

Tot prin această lege se înființază în fiecare județ un comițiu agricol, compus din persoanele, care se ocupă cu agricultura sau cu veri-ce industrie agricolă.

Comițiile agricole sunt asociațiuni al căror scop este de a se ocupa numai cu interesele sale, cu dezvoltarea, cu încura-

giarea agriculturii în cuprinsul județelor respective.

Veniturile acestor comiții agricole se compun din cotizațiunile membrilor. Din alocațiunile ce li-se va face de către guvern, de către consiliile județene și comunale și din donațiunile particularilor.

Fondurile ca și veniturile, atât ale Societății naționale cât și ale comițiilor agricole nu se pot întrebuința decât pentru dezvoltarea și încurajarea agriculturii și industriilor agricole.

Societatea națională de agricultură precum și comițiile agricole, sunt persoane morale.

După cum vedem, — dice „Curier. Fin.” — instituțiunea Societății ce se crează care va fi Academia agriculturii noastre, este merită a răspunde unor mari necesități. Tot astfel, înființarea de comiții agricole în fiecare din județele țerei, este de-o utilitate incontestabilă.

Desvoltarea ce a luat agricultura pe toată suprafața globului; concurența ce se face produselor agricole europene de către țările trans-oceanice ne îndemnă a lucra din toate puterile pentru a face ca agricultura noastră să se folosescă de toate descoperirile științei și ale practicei agricole.

Institutul Vautier.

Domnule Redactor!

Am auzit, că s'a lătit faima, cum-că eu aș fi lipsită de lumina ochilor și că, în consecență, aș fi incapabilă de a conduce institutul meu de fete în modul recerut.

În interesul adevărului și al bunei reputațiuni a institutului-pensionat al meu, mă simțesc îndatorată a da următoarele deslușiri:

Înainte de această cu vre-o câțiva ani am suferit de ochi; dér în urma operațiunii, ce mi-s'a făcut cu cel mai bun succes, acum ved, mulțumită lui Dumnezeu, foarte bine.

Institutul meu, recunoscut atât de părinții mării mulțimi de eleve, ce au fost la mine, apoi de autoritățile școlare, de care am fost distincă cu crucea „bene merenti”, cât și de opinionea publică ca un institut-pension de educațiune și instrucțiune la culmea chiamării sale, îl conduc și acum cu dragoste și abnegațiune și încă în deplină putere, având pe lângă mine în institut încă două dame competente în ale educațiunii și instrucțiunii, provădit fiind cu bune puteri didactice, profesori dela gimnaziile de aici.

Brașov, 30 Ianuarie n. 1897.

Cu distincă stimă:

Henriette Vautier,
directora, posesora a crucii
de aur „bene merenti”.

ULTIME SCIRI.

Praga, 10 Februarie. (Telegramă part. a „Gaz. Trans.”) Dr. Herold în numele Cehilor tineri propune în *dieta Boemiei*, ca să se alégă o comisiune, care să lucreze o adresă către Majestatea Sa în cestiunea încoronării Monarchului ca rege al Boemiei, vechia dorință a națiunii cehice. Nemții din dietă vorbesc vehement în contra unei astfel de adrese și părăsesc în corpore ședința. Propunerea lui Herold se primesce apoi unanim, cu concursul marilor proprietari.

Literatură.

Carnetul învățătorului rural pe anul școlar 1896—97, cuprinzând: Programa analitică a școlei primare urbane legea învățământului primar cu modificările aduse în 1896; regul. pentru aplicarea legii asupra inv. primar și normal—primar; legea olădirilor școlare și a casei școlilor; regul. de aplicare al acestei legi; regul. pentru esaminarea copiilor pregătiți în familie sau în institute private; serbători bisericesti și naționale; vacanțe etc. etc., întocmit după acte oficiale de G. A. Popovici, institutor în Roman. Editura R. și Ignat Samitca, Craiova. Prețul unui es. legat 1 leu 25 b.

Carnetul învățătorului urban pe anul școlar 1896—97 (cuprinsul tot cam ca al celui-alt), de G. A. Popovici. Editura Samitca. Prețul 1 l. 25 b.

NECROLOG. Ioan Ghecișes, proprietar, fost epitrop primar și casar la magistratul din Coșioana, a răposat la 27 Ian. c. în etate de 75 ani. Il jălesc fiit Petru paroch în Apahida și Aron, ficele Rafila m. Iiescu și Maria m. Stănescu; gineri, nurori și numeroși nepoți și nepoțe, între cari și d-nul Aurel Ciortea, profesor în Brașov.

— Octavian Ioan Mihaie, student de VII cl. gimn., a răposat la 2 Febr. în Lussinpicolo în etate de 21 ani. Imormentarea s'a făcut la Oraștie în 7 Febr. Il jălesc intristații părinți Ioan Mihaie cu soția Maria n. Damian.

— Fiă-le țărina ușoră!

DIVERSE.

Strigătul în bătaia al diferitelor poporă.

Precum animalul, mai înainte de-a intra în luptă cu contrarul său, face să se audă un răgnet, un mornăit sau un țipet, de-o parte ca pe sine să se încurajeze, ér de altă parte ca să însufle contrarului frioă, tocmai așa fac și poporele. Poporele sêlbatice înainte de-a începe atacul, strigă său țipă; așa de exemplu, Indianii, locuitorii insulelor din Marea sudică, rasele africane: toate aceste popore au câte-un strigăt anumit pentru bătaia. Și ôre națiunile civilizate nu fac și ele asemenea? Da, și ele strigă, numai cât strigătul lor este străformat în nise sunete articulate. Așa de es. Grecii în bătaia strigau: „Alala!” Vechii Germani, după cum scrie Tacit, aveau un cântec numit: „Barditus”, care se începea lin și apoi tot mai puternic, până în fine devenea în urlet puternic. Hunii strigau: „Hui hui!” Cruciștii se încurajau unii pe alții cu strigătul: „Dumnezeu voesc!” ér Mohamedanii le răspundeau: „Allah esmid!” Francesii pe timpul regatului strigau: „Montjoye et Saint Denis!” ér pe timpul împăratului Napoleon: „Vive l'empereur!” Strigătul „hurrah” l'au folosit prima dată Germanii la 1813, fiind împrumutat dela Ruși.

Dreptul publicului. Renumita cântăreță italiană Angelica Catalani († 1849), când era în etate de 30 ani avu să execute odată o arie dintr'o operă într'un teatru din Londra, dér tocmai înainte de-a păși pe bină i-se făcu rău și renunță de-a juca. Din cauza această publicul se infuriă, strigând: „Nu-i bolnavă, ci nu voesc să cânte, dér trebuie să cânte, noi avem dreptul să o ascultăm. S'o aduceți să cânte!”. Directorul teatrului se încercă să liniștescă publicul, dér osteneța lui a fost zadarnică! El nici nu mai putu ajunge la cuvânt. Directorul atunci prezentă de pe bină publicului o tablă mare neagră, pe care era scris cu litere mari: „Madame Catalani va fi adusă!” puțin mai târziu se putea ceti: „Madame Catalani vine”, și în fine: „Madame Catalani se va presenta numai decât!” Și artista și apără pe bină palidă, de mână cu directorul, care în numele ei duse publicului, că deși artista e bolnavă, decât „inaltul public” tocmai pretinde, vor cânta. „Inaltul public” însă a fost îndestulit cu recunoscerea dreptului său și „din grație” a dispensat pe Madame Catalani de a cânta.

Se cunoșce pe față. *Medicul:* „În săptămâna această trei au murit dintre pacienții mei.”

A. — „Se și cunoșce pe față, că ai muncit greu.”

La pețite. *Pețitorul* către votru: „Eu aș dori să mă însor cât se pôte de'n grabă.”

Votrul: „Când se-apropiă ratele la bancă?”

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

